

DIVE Bulletin-Soomaali

Diversity: Impact on Vaccine Equality (DIVE)

Qoraalkan waa daabacaaddii u dambaysay ee cilmi-baadhistii ay sameeyeen Grand Synergy Development Initiative (GSDI) iyo Kooxda Xuquuqda Dadka laga tirada badan yahay (MRG). Cilmi-baadhistu waxay ujeedadeedu ahayd in lagu raad-raaco oo la fahmo wadaagga khadka tooska ah ee bulshada Muslimiinta iyo Soomaalida ah ee ku saabsan kalsoonida tallaalka Covid-19, qaadashada, iyo gelitaanka Kenya. Warkani waxa uu soo koobayaanatiijooyinka muhiimka ah ee dheeraadka ah ee hoos yimaada mashruuca DIVE ee laga soo ururiyay Facebook iyo dareenka lagu falanqeeyay 30 bandhig oo raadiyow ah.

“Natiijooyinka daraasaddan ayaa ah natijada la socodka baraha bulshada ee Facebook oo daboolaya muddo 12 bilood ah oo ka bilaabmaysa tallaalka Kenya ama bilawga tallaalka ololaha ilaa maanta (qiyaastii Febraayo 2021 ilaa Febraayo 2022).

Natiijooyinka Muhiimka ah:

- Labadaba bandhigyada warbaahinta bulshada iyo kuwa raadiyaha, kalsoonida lagu qabo tallaalka Covid-19 ayaa badi wada sheekeysiga (98% wada sheekeysiga Facebook iyo 96% bandhigyada raadiyaha), oo ay ku xigto boos celin (87% marka loo eego 90% si waafaqsan). Helitaanka tallaalka waxay ahayd mawduuca ugu yar ee labada xaaladoodba (46% ilaa 37%).
- Arrinka kalsoonida lagu qabo mas'uuliyiinta ayaa si joogta ah looga hadal hayay baraha bulshada marka loo eego bandhigyada hadallada raadiyaha (70% marka loo eego 57%).
- Guud ahaan heerarka kalsoonida lagu qabo tallaalka Covid-19 ayaa hoos u dhacday, sida la aqoonsan karo isticmaaleyaasha baraha bulshada ee muslimiinta ah waxay aad ugu dhowdahay inay muujiyaan kalsooni hoose (laakiin aan kalsooni lahayn). Isticmaalayaasha baraha bulshada ee Soomaalida ayaa aad ugu dhowaa inay muujiyaan kalsooni sare.
- Dhammaan kooxaha waxay shaki ka muujiyeen badbaadada tallaalka oo ah welwelka ugu weyn.
- Baraha bulshada, Muslimiintu waxay aad ugu dhowdahay inay muujiyaan in tallalku aanu ahayn tallaal dhab ah oo ay xusaan cabsida la xidhiidha shirqoolka. Waxay u badan tahay inay sheegaan sababo diimeed oo boos celin ah marka loo eego isticmaalayaasha warbaahinta bulshada ee Masiixiyinta ah, si la mid ah waxay u dhowdahay inay sheegaan boos celin baraha bulshada ee la xidhiidha shakiga ku saabsan waxtarka tallaalka. Waxa xiisaha lihi leh baraha bulshada, Soomaalidu waxay aad ugu dhowaatay inay sababo diini ah u daliishadaan is-qabsiga iyo sidoo kale xorriyadda doorashada. Bandhigyada idaacadaha, Soomaalidu waxay sidoo kale ahayd saddex-mellood meel in ay cabsida ka qabaan badbaadada tallaalka marka loo eego kooxaha kale, waxayna mar kale u badan tahay inay xusaan xorriyadda doorashada ee bandhigyada idaacadaha marka loo eego kuwa kale.
- Kalsooni darada ka jirta maamulka ayaa ahayd mid aad u saraysa dhamaan warbaahinta mana jirin farqi weyn oo u dhexeeya kooxaha Masiixiyinta, Muslimka iyo Soomaalida. Waxay ahayd mid ka sareysa warbaahinta bulshada (in ka badan 95% dhammaan faallooyinka sheegay arrimaha kalsoonida ee kiisaska oo dhan) marka loo eego sida ay ahayd bandhigyada raadiyaha (ku dhawaad 75%), oo mar kale soo jeedinaysa eexda wada hadaladaas ama heerka suurtagalka ah ee faafreebka shuruudaha faallooyinka shakhsiyadka ayaa loo diyaariyey inay meel fagaare ah ku sheegaan hawada.

Macnaha Dalka

Iyadoo Kenya ay kor u qaadayso nidaamkeeda caafimaadka iyadoo la abuuraysa iskaashi xooggan oo ay la yeelato shirkadda bayoolajiga ee Moderna ee samaynta xarun casri ah oo mRNA ah oo Afrika ah iyada oo ujeedadu tahay in la soo saaro 500 milyan oo qiyaasood oo tallaal ah sannad kasta, waddanku wuxuu horey u muujiyay xorriyad. laga soo bilaabo xannibaadaha Covid-19 ilaa xad, iyada oo dadka Kenyaanka ah aan la marsiin xidhashada qasabka ah ee waji-xidhka fagaaraha dhexdiis.¹

¹ Kenya signs MOU with Moderna to establish its first mRNA manufacturing facility in Africa. MINISTRY OF HEALTH. (2022, March 7). Retrieved March 18, 2022, from <https://www.health.go.ke/kenya-signs-mou-with-moderna-to-establish-its-first-mrna-man>

Laga bilaabo Maarso 21, 2022 dalka guud ahaan waxaa la diiwaan geliyay 29.1% dadka waaweyn ee si buuxda loo tallaalay. Gobolka Marsabit ayaa diiwaan geliyay boqolkii ugu hooseeya ee dadka waaweyn ee si buuxda loo tallaalay 9.6% waxaa ku xiga Mandheera 10.2% iyo Tana River 10.6%. Ismaamulka Nyeri, Nairobi iyo Kakamega ayaa ahaa saddexda ugu sareysa, waxaana ay kala heleen 51%, 47% iyo 36% siday u kala horreeyaan. Tani waxay muujinaysaa kala duwanaansho aad u wayn, oo aan si weyn loo sharaxin oo aan la aqbali karin oo Kenya oo dhan ah marka loo eego soo gudbinta tallalka/qaadista, iyadoo meelaha qaar la tallaalay 3, 4 ama 5 jeer saamiga dadka xaqa u leh marka loo eego meelaha kale.

Kenya waxa ay hiigsaneysaa in ay si buuxda u tallalto 19 milyan oo qaangaar ah (70% dadka qaangaarka ah) dhammaadka Juun 2022 oo ay gaarto dhammaan 27 milyan oo qaangaar ah oo dalka ku nool dhammaadka sanadka. Isla muddadaas, waxa ay sidoo kale qorshaynaysaa in ay si buuxda u tallalto 2.9 milyan oo dhallinyaro ah oo da'doodu u dhaxayso 15-17 jir (50% dadka da'das ku jira) badhtamaha illaa 2022 iyo dhammaan dadka da'yarta ah ee 5.8 milyan dhammaadka sannadka.²

Cilmi baaris

Habka iyo habkayaga

Natiijooyinka daraasaddan ayaa ah natijada la socodka baraha bulshada ee Facebook oo daboolaya muddo 12 bilood ah oo ka bilaabmaysa tallalka Kenya ama bilawga tallalka ololaha ilaa maanta (qiyaastii Febraayo 2021 ilaa Febraayo 2022).

GSDI waxay adeegsatay aaladda falanqaynta warbaahinta bulshada CrowdTangle si ay u soo saarto xogta, iyada oo ku saleysan mid la tijaabiyay oo la tijaabiyay dhigay ereyo muhiim ah oo khuseeya xaalad kasta. Warbixintan, muunad n=517 ayaa la falanqeeyay. Faallooyinka Facebook ayaa markii dambe la kala saaray iyadoo lagu salaynayo luqad iyo/ama qowmiyad, oo ay go'aamiyaan calaamado (ay ku jiraan luqadda faallooyinka, tixraacyada juqraafiga,

² Ministry of Health. (n.d.). Retrieved March 25, 2022, from <https://www.health.go.ke/wp-content/uploads/2022/03/MINISTRY-OF-HEALTH-KENYA-COVID-19-IMMUNIZATION-STATUS-REPORT-22ND-MARCH-2022.pdf>

magacyada iyo kuwa kale qoraalka ku jira faallooyinka). Natijadu waxay tahay, waxaan ka soo aruurinay 279 faallooyinka Masiixiyiinta la aqoonsan karo Iisticmaalayaasha baraha bulshada, 164 ka mid ah dadka isticmaala baraha bulshada, iyo 74 ka mid ah dadka isticmaala baraha bulshada. isticmaalayaasha. Sababo la xiriira saamiga hoose ee faallooyinka Soomaalida ee ka muuqda xogta, xaaladaha qaarkood

Marka la barbardhigo dadka laga tirada badan yahay iyo kuwa tirada badan, waxaanu isku geynay xogta faallooyinka Iisticmaalayaasha baraha bulshada ee Soomaalida iyo Muslimka ah (tani waxa kaliya oo la sameeyay halka ay isku mid yihiin). Waa inay noqotaa waxay xustay in faallooyinka Masiixiyiinta ee la aqoonsan karo aanay daruuri ahayn kuwa ka tarjumaya Kenya weyn, ama bulshooyin badan oo awood badan (tusaale, kuwa ka soo jeeda beesha aadka loo takooro ee Turkana waxay ahaayeen lagu daray).

Cilmi-baarista ayaa si ula kac ah loo sameeyay muddo 4.5-bilood ah si loo oggolaado in natijjooyinka ay noqdaan kuwo khuseeya inta lagu jiro muddada tallalka ee hadhay. Tani waxay si lama huraan ah u xannibtay labada habraac ee cabbirka muunadda iyo heerka falanqaynta dheeraadka ah ee la samayn karo. Natijjooyinka muuji in qowmiyadda iyo diintu ay yihiin arrimo saameeya kalsoonida tallalka iyo helitaanka; si kastaba ha ahaatee, maahan kuwo qeexan waxaana loo baahan yahay cilmi-baaris dheeraad ah si loo hagaajiyo jawaabaha siyaasadda qaababka halkan lagu aqoonsaday.

Ogaanshaha eexda ku jirta xogta la socodka baraha bulshada ee ku xidhan galitaanka qayb ee talefanka gacanta lahaanshaha iyo caymiska moobilka, waxaanu isticmaalnay habka xogta saddex-geesoodka ah. Sababo la xiriira. Helitaanka raadiyaha baahsan ee dadka waaweyn (magaalada iyo miyiga) ee Kenya, bandhigiyada hadallada raadiyaha waxaa loo doortay habka xogta saddex xagal.

Bandhigiyada hadalka ee raadiyaha ayaa si toos ah looga sii daayay luqadaha maxalliga ah oo daboolaya Gaarisa, Wajeer, Isiolo, Marsabit, Turkana, iyo countiyada Kajiado. Laga soo bilaabo duubista bandhigga raadiyaha, 199 faallooyin ayaa laga soo ururiyay oo ay sameeyeen xubnaha guddiga/martida⁴ iyo

dhegeystayaal, ka dibna la kala saaray oo la falanqeeyay. Sidaa darteed, annagu Waxaa laga soo ururiyay 48 faallooyin ah kuwa lagu sheegay inay Christian yihii, 84 ka mid ah Muslimiinta iyo 46 ka soo jeeda Soomaali ka qaybgalayaasha. Martida iyo dhagaystayaashu labaduba way kala duwanaayeen waxayna mataleen dhammaan saddexda bulsho. Waa Waxa kale oo muhiim ah in la ogaado in wax gelinta wada hadalka ee bandhigyaada raadiyaha ee martida iyo dhegaystayaashu ay lahaayeen dhaqdhaqaqyoo isku mid ah oo markaa si wada jir ah loo falanqeeyay iyada oo aan la kala saarin martida iyo dhagaystayaasha, laakiin halkii diiradda la saari lahaa kala duwanaanshaha qowmiyadaha iyo diinta iyo waxyaabaha ay isaga egyihiin.

Xogta laga soo saaray baraha bulshada iyo bandhigyaada idaacadaha ayaa lagu falanqeeyay iyaga oo tixgelinaya Dareenka: (1) Kalsoonida tallaalka Covid-19, (2) boos celin ku wajahan tallaalka, (3) helitaanka Tallaalka, iyo (4) kalsooni darada lagu qabo maamulka dawladda ee ku saabsan maamulka iyo faafinta macluumaadka la xiriira tallaalka.

Natiijoyinka muhiimka ah

Baraha bulshada iyo hadallada raadiyaha labadaba waxay muujinayaan, mowduuca kalsoonida tallaallada ayaa badnaa wada sheekeysiga (98% wada hadalka Facebook iyo 96% bandhigyaada raadiyaha), oo ay ku xigto boos celin (87% iyo 90% si waafaqsan). Helitaanka

tallaalku waxay ahayd mawduuca ugu yar ee labadaba Kiisaska (46% iyo 37%), si kastaba ha ahaatee mawduucyada la xidhiidha kalsoonida maamulka ayaa aad ugu badnaa arrimaha bulshada warbaahinta marka loo eego bandhigyaada hadalka raadiyaha (70% marka loo eego 57%).

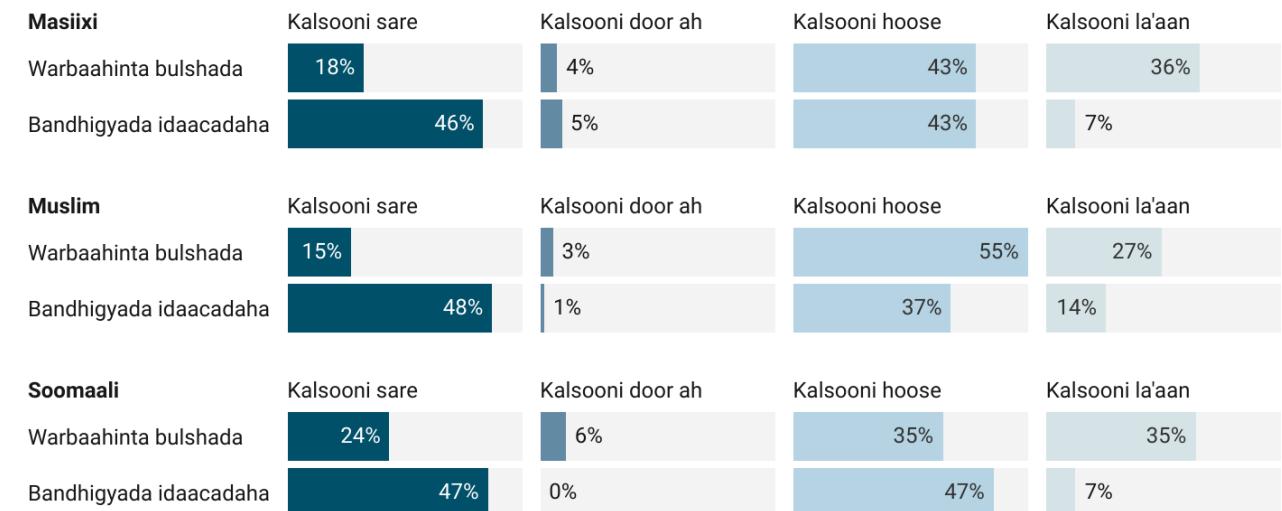
Heerka limaanka ee Tallaalka

Heerka Kalsoonida Tallaalka Xogta laga soo aruuriyay baraha bulshada, dadka isticmaala baraha bulshada ee loo aqoonsaday Muslim ayaa ahaa ugu yar ee ay u badan tahay inay muujiyaan kalsoonida sare ee tallaalka Covid-19 (15% marka loo eego 18% Masiixiyiinta iyo Soomaalida dhexdeeda 24% oo la yaab leh). Dhab ahaantii, Muslimiintu waxay ahaayeen kuwo aad u weyn Waxay u badan tahay inay muujiyaan kalsooni hoose (55%) marka la barbardhigo Masiixiyiinta (45%) iyo Soomaalida (36%).

Si ka duwan, si kastaba ha ahaatee, Muslimiintu sidoo kale waxay u badnaayeen inay muujiyaan kalsooni la'aan (27%), marka la barbar dhigo 35% iyo 36% Soomaalida iyo Masiixiyiinta siday u kala horreeyaan.

Qaabka guud (oo ka muuqda sawirka 1) wuxuu soo jeedinaya in isticmaaleyaasha baraha bulshada ee muslimiinta ah ay leeyihiin heer sare Shaki baa jira, laakiin aad ayay u yar tahay in la go'aamiyo inaan la tallaali

Sawirka 1: Kalsoonida tallaalka oo kala dhantaalaysa qowmiyad/diin

Natijjooyinka tayada ee khuseeyaa

"Tallaalku wuu shaqayn doonaa haddii Eebbe ku jiro. Marka hore waa in aan haysannaa soon 3 maalmood ah oo aan Ilaahey weydiinno haddii tallaalku yahay Dardaarankiisa."

Christian Facebook isticmaala

"Ka bilow tallaalka naftaada. Markaa Uhuru iyo Raila waa in la tallaalaa inta ay dadweynuhu joogaan daawanaya."

Muslimiinta isticmaala Facebook

"Ma arko muhiimada tallaalkan, dadkuna waa inay joojiyaan tallaalka carruurteena."

Somali Facebook isticmaala

"Markii aan arkay saaxibadeyda oo ku sii jira dhibaatooyin badan, qaar ka mid ah way dhinteen, waxaan go'aansaday inaan sameeyo marka hore sug sababtoo ah waxaan qabaa xanunka sokorowga, waxaan filayaa inaan aad u xooganayn si aan wax uga qabto dhibaatooyinka soo raaca."

Qof Soomaali ah, degmada Gaarisa

"Lama tallaalin laakiin uma maleynayo inay u xun tahay sida aan maqalno dadka oo leh halkan, aan joojinno abuurista arrimaha."

Qof Muslim ah, Gobolka Wajeer

"Waxaan qaatay tallaalkii ugu horreeyay, laakiinaadista kan labaad waa caqabad... waxyeellooyinku ma fududa si aan wax uga qabto, waxaan la ii sheegay inaad weli qaadi karto korona."

Qof Masiixi ah, Gobolka Kajiado.

Xogta laga helay hadallada idaacadaha ayaa muujisay sawir waxyar oo rajo leh, oo ay la socdaan dhammaan saddexda bulsho ku dhawaad 50% kalsoonida sare ee tallaalada (Christian 46%, Muslim, 48%, Somali 47%) iyo heerarka hooseeyo iyo kalsoonni la'aan ayaa sidoo kale aad uga hooseeya heerarka lagu arkay baraha bulshada. Haddaba, Waxay u muuqataa in ama dadweynaha u yeedhaya bandhigiyada ay ahaayeen tusaale-hoosaadka togan ee dadweynaha, ama dadku waxay u cabbiraan aragtiyo kala duwan marka ay ku jiraan warbaahinta bulshada oo aan la aqoonsan marka la barbar dhigo hawada oo si weyn loogu baahiyo bulshada. Kalsoonida doorashada ayaa ahayd mid hooseysa inta lagu guda jiro soo jeedinta farqiga hoose ee u dhexeeyaa tallaalka.

Boos u qabsiga tallaalada

Marka la eego boos celis, 'shakiga laga qabo badbaadada tallaalka' waxay ahayd boos sii qabsi guud ahaan saddex bulsho oo ku jira warbaahinta bulshada iyo hadalka raadiyaha labadaba waxay muujinayaan xogta (inkasta oo ay ka sarreyaan warbaahinta bulshada ee 32% marka loo eego 23%).

Baraha bulshada, Muslimiintu waxay aad ugu dhowdahay inay muujiyaan in tallaalku aanu ahayn mid dhab ah tallaalka iyo in la sheego cabsida la xidhiidha shirqoolka. Waxay u badnaayeen inay sabab diimeed u soo daliishadaan boos celis ka badan isticmaalayaasha warbaahinta bulshada Masiixiyinta, iyo si la mid ah ay aad uga yar tahay in la sheego boos celin ku saabsan bulshada warbaahinta la xiriirta shakiga ku saabsan waxtarka tallaalka.

Waxaa xiiso leh baraha bulshada, Soomaalidu waxay aad ugu dhowaatay inay sababo diini ah u daliishadaan sidoo kale xoriyada doorashada. Bandhigiyada idaacadaha, Soomaalidu waxay sidoo kale ahayd saddex meelood meal dadka cabsida leh Badbaadada tallaalka marka loo eego kooxaha kale, waxayna mar kale aad ugu dhowdahay in la sheego xorriyadda doorashada bandhigiyada raadiyaha marka loo eego kuwa kale. Kuwa kale waxaa ka mid ah 'doorbida daawada dhaqameed', 'aan ku ahayn hooyada uurka leh iyo naaska nuujint.

Natiijooyinka tayada ee khuseeya (xigasho faallooyin)

"Dad badan ayaa la ildaran falcelinta tallaalka gaar ahaan ragga dhallinyarada ah ayaa la ildaran dhibaatooyinka wadnaha. Haddii aad leedahay arrimo caafimaad oo hoose, way ka sii daran tahay haddii aad qaadato tallaal."

Christian Facebook isticmaala

"Ima tallaali doono ilaa ay maxkamaddu ku dhawaaqdo inay bedqabto."

Musliminta isticmaala Facebook

"Ma jiro korona waqooyi-bari. Fadlan ha ku beddelin biyo la cabbo. 5 "

Somali Facebook isticmaala

"Weli waxaan qabaa cabsi isku mid ah, xitaa way sii xumaanaysaa sababtoo ah waxaan helnaa warar kala duwan maalin kasta ku saabsan tallaalka. Mararka qaar waxaan dareemaa inaan badbaado la'aanteed sababtoo ah xitaa ma baxayo."

Qof Soomaali ah, degmada Gaarisa

" Way adag tahay in la ogaado sida uu tallaalku u badbaadsan yahay sababtoo ah heerka musuqmaasuqa ee aan ku leenahay arrintan dalka."

Qofka Muslimka ah, Gobolka Kajiado

"Irbadaasi way xun tahay, way i dureen, waxaana ku dhawaaday inaan dhinto, qandho ayaa igu dhacday saaxiibkyna sidoo kale duri wayna curyaan noqotay.

Qof Masiixi ah, Gobolka Turkana

Helitaanka tallaalada

Iyadoo gelitaanka guud ahaan uu ahaa arrinta ugu yar ee lagu soo hadal qaaday warbaahinta bulshada iyo hadalka raadiyaha labadaba waxay muujinaysaa, faallooyinka ka hadlaya mawduuca, inta badan waxay muujiyeen gelitaanka habboon ee tallaalka (82% faallooyinka khuseeya warbaahinta bulshada iyo 92% faallooyinka la xidhiidha bandhigiyada hadalka raadiyaha). Hase yeeshi, bulshooyinka Musliminta iyo Soomaalida ayaa in badan ka faallooday caqabadaha jira si loo helo laga tallaalay baraha bulshada. Laba jeer in badan oo Musliminta

yo Soomaalida isticmaala baraha bulshada ayaa muujiyay qiimaha in tallaalku yahay arrin la tallaalayo 6 oo ay saddex jeer uga dhowaatay in la muujiyo in tallaalka lagama helin aaggaa ay ku nool yihiin (Jaantuska 3). Inkastoo faallooyinka ku saabsan qiimaha tallaalka Wuxuu horrayn la soo ururiyey Janaayo 2021 markii tani ay ahayd mawduuc, faallooyinkani waxay ku sii socdeen heer hoose bilaha Maarj, Meey, Juulay iyo xataa Noofembar, taasoo muujinaysa saamaynta fog ee hal gabal oo maclumaa khaldan ah.

Sawirka 2: Burburinta la soo sheegayo helitaanka tallaalada ee qowmiyadaha iyo diinta

Natiijooyinka tayada ee khuseeya

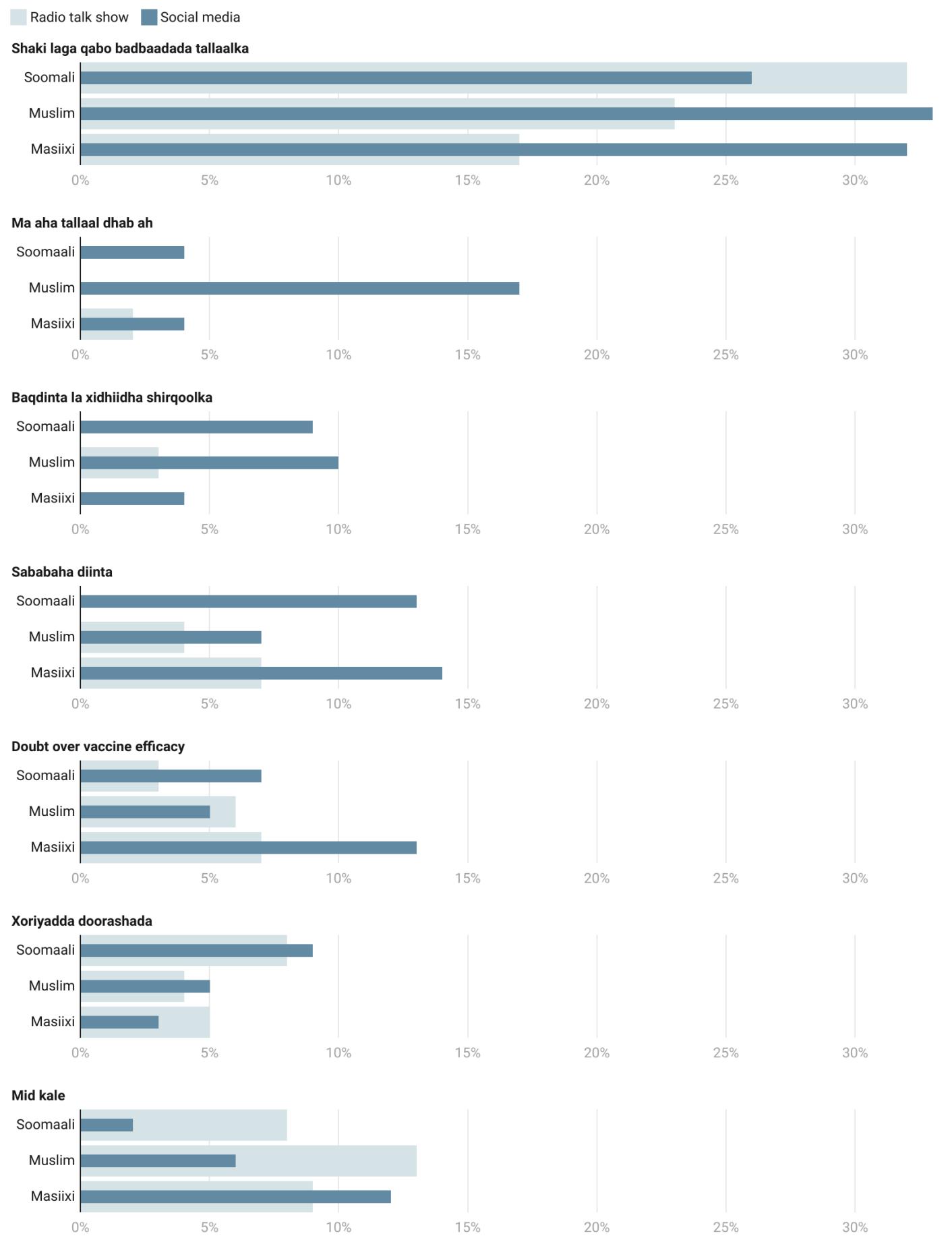
"Waa maxay sababta marka aan tago si aan u helo tallalkaas xaruntayda dhow ee la ii sheego in aan la heli karin?"

Christian Facebook isticmaala

"Ganacsiga tallaalka Covid-19 wuxuu saameyn weyn ku yeeshay dadka oo aan awoodin in ay iska bixiyaan."

Somali Facebook isticmaala

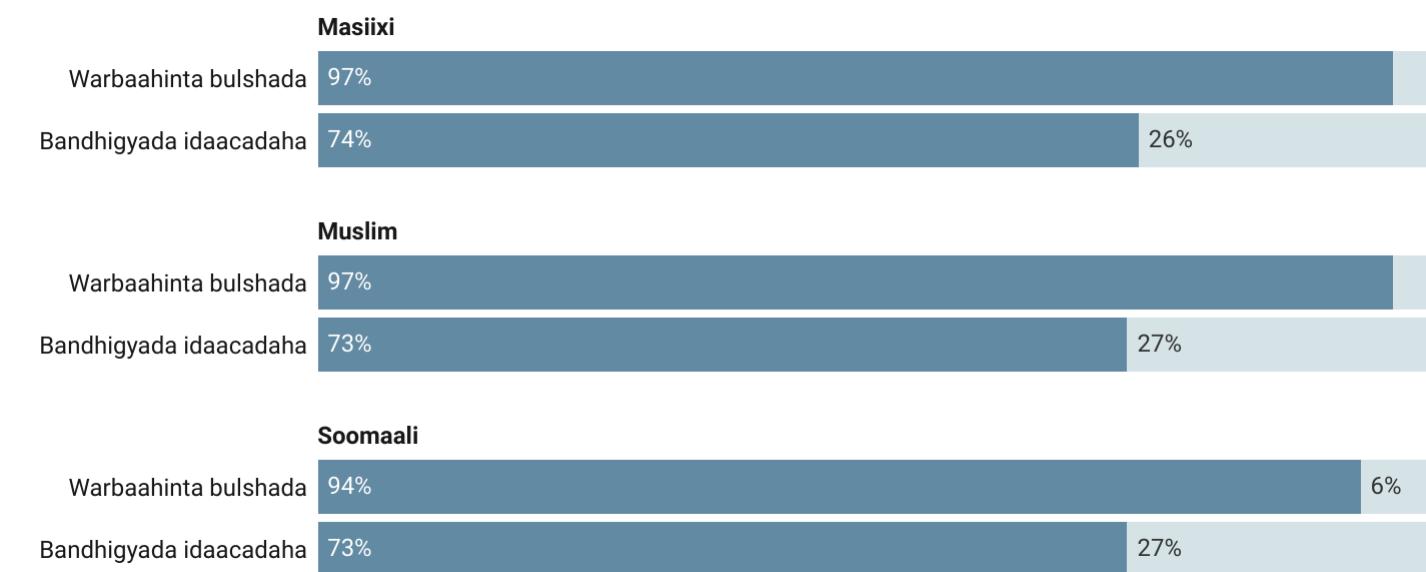
Sawirka 3: Burburinta boos celinta tallaalka Covid-19 ee qowmiyad / diin

Kalsoonni la'aanta maamulka

Marka ay timaado kalsoonni darada maamulka, Masiixiyinta, Muslimiinta iyo Somalidu waxay muujiyeen kalsoonni darro heer sare ah oo ku saabsan ficolada Dawladaha labadaba baraha bulshada iyo barnaamijyada idaacadaha. inkastoo idaacadaha ay muujinayaan in ay aad u yaraayeen.

Figure 4: Faah-faahinta kalsoonni-darrada lagu qabo mas'uuliyiinta qowmiyad/diin

Natiijooyinka tayada ee khuseeya

"Aad u murugo badan, su'aal weyn, maxay wakaaladaha caafimaadka iyo taageerayaasha tallaalku u wadaagi waayeen lambarada oo ay u bixin waayeen faahfaahinta dhimashada tallaalka iyo waxyeelada xun ??? Wuxuu kaliya ee aan aragno waa xayasiis, riixid iyo qasab tallaal. Wax laga xumaado oo aan xilkas ahayn,"

Christian Facebook isticmaala

"Wadamada hore u maray ee uu tallaalku ka yimid way diidayaan tallaalkan haddana annaga ayaannu nahay loo sheegay in aysan jirin sabab qaylo dhaan ah. Waan ka daalay madaxdeenna."

Muslimiinta isticmaala Facebook

"Maskaxdayda wax ayaa ii sheegaya in aan ahayn tallaal ay dhakhaatiirtu isku durayaan. Wuxaan filayaa inay ku jiraan biyo si loogu qanciyo Kenyaanka in madaxweynaha la tallaalyay."

Somali Facebook isticmaala

"If the political leaders have been injected, then I will take the vaccine too because you know rumors about the vaccine have spread and we don't know what the truth is. I have not been injected and I won't be injected, I am okay and I have never even gotten any flue/fever."

Qofka Muslimka ah, Gobolka Marsabit

"Imika lama tallaalin; Si buuxda uma aamini karo. Wuxaanse qabaa in Dawladdu wax badan ku darto dadaalka lagu abuurayo wacyigelin badan oo ku saabsan Talaalka, dadku wali waxay u baahan yihiin macluumaad, uma maleymayo Dawladdu waxay qabanaysaa ku filan."

Qof Soomaali ah, degmada Gaarisa

GUNAANAD

Caddeyn ku saabsan gelitaanka iyo heerarka kalsoonida ee tallaallada Covid-19 ee Muslimiinta iyo Soomaalidabulshooyinku waxay ku koobnaayeen Kenya, ka hor intaanay cilmi-baadhista bilaabin. Natiijada cilmi-baaristan, waxaan Xog laga soo ururiyay Facebook iyo hadallada raadiyaha ayaa muujinaya si loo garto arrimaha saameeya tallaalka kalsoonida iyo kor u qaadista Kenya ee beelaha laga tirada badan yahay.

Si la mid ah meelaha kale ee aan ku falanqeynay, Kenya waxay ahayd mid si weyn ugu faafay labada aqlabiyyadood iyo beelaha laga tirada badan yahay iyaga oo isticmaalaya baraha bulshada iyo afka, taas oo saamaysay kalsoonida heerarka.

In kasta oo dhibaatooyinka la soo sheegay ee gelitaanka ay yaraayeen, haddana way ka sarreeyaan bulshooyinka laga tirada badan yahay. Si kastaba ha ahaatee kuwan waxaa ka siidaran dhibaato horay u jirtay: burbur asaasi ah oo ku yimid xiriirka ka dhexeeya bulshada iyo shaqaalaha caafimaadka, maamulka caafimaadka iyo ka ballaaran madaxda siyaasadda.

In kasta oo sababo kala duwan lagu sheegay bandhigyada hadallada idaacadaha iyo Facebook-ga.

Xidhiidhka aamin-la'aanta ah ayaa ka muuqday meelo kala duwan oo boos celin ah: shakiga in tallaalka

run bay ahayd; rumaysnaan la'aan madaxda ama hoggaamiyeyaasha siyaasadda ee lagu tallaalay fagaarayaasha la isticmaalay isla tallaalada la siiyay dadweynaha guud; ku qanacsanayn kharashyada

Nuxurkani waa masuuliyadda kaliya ee Grand Synergy Development Initiative Kenya xaaladna laguma tixgelin karo inay ka tarjumayso booska Minority Rights Group International.

Grand Synergy Development Initiative (GSDI)
P.O Box 740-70100 Garissa County, Kenya
info@gsdiafrica.org

Talaalo; ama ku qanacsanaan la'aan guud oo ku saabsan tallaalka oo ka socda dalka. Iyada oo ku saleysan xogtayada, mas'uuliyiinta Kenya ayaa wali si cad u haysta dariiqo ay dib ugu soo celin karaan kalsoonida beelaha laga tirada badan yahay iyo kuwa la haybsooco. Riixitaanka tallaalka buuxa ee dadka waaweyn ayaa laga yaabaa iyadoo loo eegayo danta dadka la tallaaly, Kenyaanka guud ahaan iyo caalamka oo dhan marka laga eego ka hortagga noocyoo cusub oo fayras ah oo soo baxaya. Laakin sidaas la sameeyo iyada oo aan wax laga qaban muddada dheer

cabashooyinka (tusaale ahaan, ku guul-daraysiga bixinta sanduuqa sinnaanta ee dastuurku u jideeyey), iyo sidoo kale in aan si habboon looga falcelin xaaladaha kale ee degdegga ah ee caafimaad ee socda, ayaa laga yaabaa inay weli caddayn ka soo horjeeda.

Dadka deggan Mandheera waxay xaq u leeyihii inay weydiyaan su'aasha ah: maxaa sababay in haweenka Mandheera ay 7 jir yihiin. jeer laga yaabo inay ku dhintaan dhalmada marka loo eego dumarka Kenya guud ahaan? Immisa ka mid ah dhimashadan ayaa ah la iska ilaalil karo? Maxaa agab ah oo loo qoondeeyay in wax lagaga qabto dhibaatadan? Oo waa maxay sababta hal cabbir-ku habboon-dhammaan qaadista ololaha tallaalka ee qaran ahaan nashqadeeyay ee deegaankan ayaa ka hormaraya muddo dheer- dhibaato taagan oo la og yahay inay gacan ka geysato dhimashada haween ka badan tirada guud ee haweenka Dhimashada loo aaneynayo Covid-19 ee Mandheera tan iyo markii uu dillaacay.

